

Dr. Emil Fischer

Sedmdesátiny Emila Háchy.

Dne 12. července 1942 slavil pan státní prezident dr. Emil Hácha své sedmdesáté narozeniny. Celý český národ projevil u příležitosti těchto narozenin svému vedoucímu představiteli vděčnost a příchýlnost způsobem sice skromným, vyjadřujícím však naprostou věrnost a poslušnost. Budiž proto dovoleno našemu odbornému právníckému časopisu, aby při této příležitosti zaznamenal významnou úlohu právnícké životní dráhy jubilanovy.

Dr. Emil Hácha se narodil dne 12. července 1872 v Trhových Svinech. Po absolvování právníckých studií na české universitě pražské se věnoval nejprve v letech 1895 až 1898 advokacii. Poté vstoupil do konceptní služby u zemského výboru českého, kde setrval až do roku 1916. Jako rada zemského výboru vynikl svou neobyčejnou znalostí samosprávy a vzácným porozuměním jejím úkolům a potřebám. V četných svých přednáškách o samosprávě a o zřízení parlamentním ukázal, jak nutno správně na tyto otázky nazírat. Byl také členem poradního sboru českých okresů a stálého výboru českých měst a v roce 1914 přednášel na samosprávném kursu pro okresní a obecní funkcionáře. Z jeho podnětu vydal Klub konceptního úřednictva zemského výboru českého v roce 1910 publikaci: Krajská zastupitelstva, správně politické úvahy o jejich vhodnosti a působnosti. Valná část úvah této publikace vyšla z pera Háchova.

Vynikající činnost Háchova v oboru správním a jeho pověst znalce na slovo vzatého mu přinesly zasloužené pocty, když v roce 1916 byl jmenován dvorním radou a povolán k nejvyššímu správnímu soudu do Wien. Při zřizování nejvyššího správního soudu v Praze v roce 1918 byl jmenován jeho senátním presidentem a hned v roce 1919 druhým presidentem tohoto soudu. Přispěl tedy Hácha již od počátku lvím podílem k tvorbě judikatury nejvyššího správního soudu. Bylo jen pokračováním v této činnosti a samozřejmostí, že po uprázdnění místa prvního presidenta byl v roce 1925 jmenován Hácha prvním presidentem

nejvyššího správního soudu. Na tomto místě našel Emila Háchu český národ, když na podzim roku 1938 hledal pravého muže, který by v dobách nejtěžších řídil osudy národa.

Dokonalé ovládnutí právního řádu a jeho zevrubné studium přivedlo nutně hloubavého ducha Háchova k práci vědecké. Kromě zmíněných již úvah z oboru samosprávy a četných časopiseckých pojednání z oboru veřejného práva vydal Hácha samostatné spisy: *O stavebním konsensu* (1909) a *Dohled vyšších instancí samosprávných k hospodářství okresů a obcí* (1915). Jako jeden z hlavních redaktorů *Slovníku veřejného práva* přispěl Hácha do této chlouby českého právnictva řadou příspěvků, zpracovav četná důležitá hesla. Z nich budiž zde upozorněno zvláště na heslo: *Nejvyšší správní soud*, které je nejen výtečnou informací o způsobu práce a o dosavadní činnosti nejvyššího správního soudu, nýbrž zároveň nejlepším soustavným českým zpracováním příslušnosti nejvyššího správního soudu a řízení před ním, jakož i skvělým dokladem všeobecně uznávané úrovně jeho judikatury. Tato jedinečná úroveň judikatury nejvyššího správního soudu je z velké části Háchovým dílem. Doplnkem hesla *Nejvyšší správní soud* je Háchovo zpracování hesla téhož slovníku: *Správní soudnictví*, v němž jubilant vyložil vznik a podstatu správního soudnictví a podal přehled vývoje zákonodárství o této otázce ve všech moderních státech. Dokonalou znalost a porozumění otázkám dělnickým projevil Hácha zevrubně probranými hesly: *Pracovní právo* a *Organisace závodních výborů a závodních rad*. Z jeho péra vyšla rozsáhlá hesla: *Disciplinární právo*, *Horní právo*, jeho prameny, povšechný rozhled a subjekty horního oprávnění, a heslo: *Koncese*, jsou hluboce vědecky založenými monografiemi, které podávají celou látku vyčerpávajícím způsobem a v jasném přehledu, stejně jako kratší hesla: *Analogie*, *Autonomie*, *Dozor*, *Chudinské procento*, *Koaliční právo* a j.

Svou vědeckou činnost vedle probrané činnosti literární vykonával Hácha jednak na české Karlově universitě v Praze, na jejíž právnické fakultě přednášel jako docent srovnávací právo správní a právo pracovní a byl členem komise pro státní zkoušky státovědecké, jednak v četných učených společnostech, z nichž Česká akademie věd a umění ho jmenovala svým řádným členem. Vynikající životní vědecké dílo Háchovo došlo zvláštního uznání všeho právnictva při jubilantových šedesátinách v roce 1932, k nimž byla vydána redakcí univ. prof. dr. Hoetzla zvláštní vědecká po-

cta, do níž vedle význačných právníků českých přispěli svými vědeckými pracemi též dva němečtí právníci.

Svůj blízký poměr k výtvarnému umění vyjádřil Emil Hácha již v roce 1907, kdy se stal sekretářem kuratoria Moderní galerie, kteroužto funkci zastával po desetiletí. V časopisech Zvon a Nová česká revue podával v téže době přehledy o cizí beletristické literatuře a pod pseudonymem uveřejnil některé své menší lyrické práce. Také v nynějším svém úřadě státního presidenta projevuje Hácha ustavičně svůj živý zájem o umění a ukazuje tak svým příkladem na povinnosti ke kulturním statkům národa.

V osobnosti státního presidenta Emila Háchy jsou soustředěny nejlepší a nejušlechtlejší ctnosti muže. Především je to jeho moudrost, podložená bohatými životními zkušenostmi a hlubokými právníckými znalostmi. Tato moudrost je doprovázena osobní statečností a smyslem pro právo a spravedlnost, který prýští z více než dvacetileté činnosti soudcovské, vykonávané převážnou dobu na místě nejvyšším a nejodpovědnějším. Ušlechtilost jeho osobnosti je pak dána hlubokým založením vědeckým a uměleckým.

Karel Gerlich